

شرحی نوین بر کفایۃ الاصول

جلد سوم

www.ketab.ir

سلسله درس‌های

استاد سید مصطفی احمدی سیستانی

سرشناسه : احمدی سیستانی، سید مصطفی، ۱۳۶۸-

عنوان قرارداد: کفایه الاصول. فارسی - عربی. شرح

عنوان و نام پدیدآور : شرحی نوین بر کفایه الاصول / سلسله درس‌های سید مصطفی احمدی سیستانی.

مشخصات نشر : قم : ذوی القربی، ۱۴۰۰.

شابک : دوره : ۵ - ۶۷۷ - ۵۱۸ - ۹۶۴ - ۹۷۸

شابک جلد سوم : ۹ - ۶۷۹ - ۵۱۸ - ۹۶۴ - ۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی : فیا

یادداشت : کتاب حاضر شرحی بر کتاب «کفایه الاصول» تألیف آخوند خراسانی است.

یادداشت : کتابنامه.

موضوع : آخوند خراسانی، محمد کاظم بن حسین، ۱۲۵۵ - ۱۳۲۹ ق. . کفایه الاصول -- نقد و تفسیر

موضوع : Akhond khorasani, Mohammad Kazem ibn Hosein . Kefayat ol - osul --- Criticism and interpretation

موضوع : اصول فقه شیعه -- قرن ۱۴

موضوع : ۲۰th century --- Islamic law, shiites --- Interpretation and construction

شناسه افزوده : آخوند خراسانی، محمد کاظم بن حسین، ۱۲۵۵ - ۱۳۲۹ ق. . کفایه الاصول. شرح

شناسه افزوده : Akhond khorasani, Mohammad Kazem ibn Hosein . Kefayat ol - osul .

رده بندی کنگره : BP۱۵۹/۸

رده بندی دیویی : ۲۹۷/۳۱۲

شماره کتابشناسی ملی : ۸۴۷۸۶۳۲

www.ketab.ir

ذَوِی الْقُرْبَى

قم - خیابان ارم - پاساژ قدس - پلاک ۵۹

هاتف : ۰۲۵۳۷۷۴۴۶۶۳

شرحی نوین بر کفایه الاصول جلد سوم

سید مصطفی احمدی سیستانی

چاپخانه : گل وردی * تیراژ : ۱۰۰۰ جلد * تاریخ چاپ : ۱۴۰۰ هـ . ش

نوبت چاپ : اول * شابک جلد سوم : ۹ - ۶۷۹ - ۵۱۸ - ۹۶۴ - ۹۷۸

شابک دوره : ۵ - ۶۷۷ - ۵۱۸ - ۹۶۴ - ۹۷۸

۱۳	 مقدمه
۲۱	 فصل: درباره مسئله ضد
۲۱	 مراد از اقتضاء در عنوان مسئله چیست؟
۲۴	 مبحث اول: آیا مریشی مقتضی نهی از ضد خاص مسلک یا خیر؟
۲۴	 مسلک اول: مقدمیت
۲۷	 اشکال اول مصنف رحمته بر مسلک مقدمیت
۲۸	 اشکال دوم مصنف رحمته بر مسلک مقدمیت
۳۱	 پاسخ محقق خوانساری رحمته از دور
۳۵	 پاسخ مرحوم آخوند رحمته از محقق خوانساری رحمته
۳۷	 پاسخ محقق خوانساری رحمته به مرحوم آخوند رحمته
۳۸	 اشکال مرحوم آخوند رحمته به پاسخ محقق خوانساری رحمته
۴۵	 استدراک مرحوم آخوند رحمته از مبنای خود در باب تمناع بین ضدین
۴۹	 مسلک دوم: تلازم
۴۹	 ردیه صاحب کفایه رحمته بر مسلک تلازم

- مبحث دوم: آیا امر به شی مقتضی نهی از ضد عام هست یا خیر؟ ۵۴
- ردیه مرحوم آخوند رحمته بر اینکه امر بشی به نحو تضمن دال بر نهی از ضد عام می کند ۵۴
- نمره مبحث ضد خاص ۵۹
- کلام شیخ بهانی رحمته درباره بطلان نمره مبحث ضد ۵۹
- ردیه مرحوم آخوند رحمته بر کلام شیخ بهانی رحمته ۶۰
- ردیه کلام شیخ بهانی رحمته از باب ترتب ۶۳
- اشکال اول مرحوم آخوند رحمته بر نظریه ترتب ۶۶
- اشکال دوم مرحوم آخوند رحمته بر نظریه ترتب ۷۷
- تنبيه استدراکی در باب تصویر قصد امر در ضد خاص عبادی بدون احتیاج به ترتب ۸۰
- اشکال بر فرمایش مرحوم آخوند رحمته در تنبيه ۸۲
- ردیه مرحوم آخوند رحمته بر اشکال ۸۲
- بر فرض امکان عقلی ترتب، آیا وقوع ترتب در شریعت محتاج به دلیل است یا خیر؟ ۸۴
- فصل: آیا امر کردن امر یا علم امر به انتفاء شرط جائز است یا خیر؟ ۸۸
- فصل: آیا متعلق اوامر و نواهی طبیعت است یا فرد؟ ۹۲
- جهت اول بحث: بیان مدعای مرحوم آخوند رحمته ۹۲
- بیان مدعای مرحوم آخوند رحمته به بیان دیگر ۹۳
- جهت دوم بحث: مراد از تعلق احکام به طبیعت کدام یک از اقسام طبیعت است؟ ۹۶
- جهت سوم بحث: فرق بین طلب و امر ۹۹
- جهت چهارم بحث: عدم ارتباط این مبحث به اصالة الوجود و اصالة الماهية ۱۰۳
- فصل: نسخ وجوب ۱۰۶
- بحث اول: بررسی دلیل اجتهادی ۱۰۶
- بحث دوم: بررسی دلیل فقهاتی ۱۰۷
- مختار مرحوم آخوند رحمته در مقام ۱۰۸
- فصل: وجوب تخییری ۱۱۱
- ارائه تحقیق در مقام توسط مرحوم آخوند رحمته ۱۱۵

مقدمه

کتاب شریف کفایة الاصول، تاثیر ژرفی بر شالوده‌سازی فکری مستعدین للاجتهد دارد و بر اهل فضل پوشیده نیست که حواشی و شروح متفاوت و مختلفی در راستای تعمق و تدبر و تبیین ساختاری و محتوایی این کتاب نوشته شده است؛ از این روی شاید در ذهن خوانندگان محترم این چنین تداعی شود که با وجود حواشی گوناگون و متعدد، چه نیازی به نگارش شرحی دیگر و تبیین علی حده بر این کتاب احساس می‌شود؟

آیا حواشی متقن و معتنی به، بر این کتاب که اکثر مؤلفین آنها از بزرگان فکری جامعه تشیع بوده‌اند، ما را بی‌نیاز از نگارش این چنین کتابی می‌کند؟

برای پاسخ به این سوال که در واقع این پاسخ، تبیین جهت ممتاز این نگارش، از دیگر نوشته‌های هم‌سطح آن نیز هست؛ این چنین می‌گوییم:

آن خللی که در نگارش قاطبه حواشی بر کفایه از جانب مؤلف احساس می‌شود، نوع نگاه و نگرش به مباحث موجود در این کتاب است و آن تفاوتی که ساختار ماهوی این شرح نوین را ترسیم کند نیز همین است. در واقع همه اجلائی که به تبیین مراد مرحوم آخوند رحمته‌الله از عبارات در هم تنیده شده ایشان همت گماره‌اند، تنها به همین اکتفاء نموده‌اند که الحق والانصاف بزرگانی همچون محقق اصفهانی، ایروانی و قوچانی والبتّه مشکینی و حکیم و دیگران (رحمة الله علیهم اجمعین) مجتهدانه به حمل شائع، به این امر نائل شده‌اند.

اما مؤلف، روشی دیگر با استفاده از فرمایشات این بزرگان، در جهت تبیین ساختاری کفایة الاصول برگزیده است که خلاء آن، در بین همه نوشتارهای موجود با این عنوان، محسوس است و آن روش، شبکه‌سازی فکری مرحوم آخوند رحمته‌الله می‌باشد. در همین

راستا، مؤلف کوشیده است که تفکر اجتهادی مرحوم آخوند رحمته الله علیه را در چهار شبکه فکری، نظام مند کند:

■ الف: شبکه مفهومی (الگوریتم فکری)

هر متفکر مجتهدی ساختار ذهنی را برای خود برمی گزیند و بر اساس آن ساختار ذهنی و تشکل فکری به ارانه، تحلیل، نقد و یا تایید نظریات اصولی می پردازد.

این ساختار، لابد باید از انسجام متحدهای برخوردار باشد؛ چرا که همین ساختار منسجم وحدانی است که منجر به نظریه پردازی های اصولی در مسائل مختلف این علم می شود؛ لذا است که مثلاً می بینیم اتخاذ مبنای مسلک تعهد در حقیقت وضع، تأثیر بسزائی در حقیقت انشاء و کیفیت فهم آن دارد.

ما در این کتاب کوشیده ایم تا نظام منسجم فکری مرحوم آخوند رحمته الله علیه را که از آن تعبیر به شبکه مفهومی کرده ایم، بازخوانی کرده و ارانه دهیم.

لطافت و ظرافت کار انجام است که در بسیاری از موارد، مرحوم آخوند رحمته الله علیه به این ساختار فکری به طور تلویحی و ضمنی اشاره می فرماید و فهم و بازیابی این موارد کاری بس دشوار است. به عنوان نمونه به موردی از آن مختصراً اشاره می کنیم:

در ابتداء کفایه و هنگامی که مرحوم آخوند رحمته الله علیه موضوع علم را تحلیل می فرماید، شالوده فکری ایشان بر اساس قاعده فلسفی «الواحد لا یصدر الا من الواحد» چیده شده است؛ در حالی که به صورت تلویحی و کنایه ای تنها به این قاعده اشاره فرموده و رد شده است. ما این قاعده را در این قسمت بازخوانی کرده ایم و چیده شدن نظام فکری آخوند رحمته الله علیه در این قسمت را براساس این قاعده متذکر شده و موارد آن را بیان کرده ایم.

همین طور است در مباحث مختلفی نظیر واجب تبدی و توصیلی، مقدمات مفوته، اجتماع امرونی، قطع، علم اجمالی، جمع بین حکم ظاهری و ... که زحمات زیادی برای فهم این زاویه دید مرحوم آخوند کشیده شده است.

برای نیل به این مقصود در این قسمت از کتب ذیل استفاده شده است:

۱. نهایه النهایه؛
۲. دروس فی مسائل علم الاصول؛
۳. منتقى الاصول.